

Kalju Saareke

15. VIII 1926 – 20. IX 2015

Kalju Saareke sündis ja kasvas Tartus, kus ta sai esmase tantsuhariduse ning tegi 1943. aastal esimesed teatrisammud Vanemuise laval. Pärast Teise maailmasõja lõppu suundus ta Tallinnasse ja võeti tööle Estonia teatrisse, kus ta oli tantsija ja hiljem pedagoog-repetiitor kuni 1971. aastani.

Balleti alal sai ta võimaluse end täiendada Moskva Suure teatri balletikoolis (1950–1952) ning hiljem ka NSVL Kvalifikatsiooni Tõstmise Instituudis. Õpingud laskid tal vaadata avara pilguga nii tantsukunstile kui ka kultuurielule üldiselt.

Tallinna Koreograafiakooli (praeguse balletikooli) direktor Anna Ekston kutsus Saareke pärast Moskvas õpituid aastaid poisteklasside õpetajaks ning tema käsi aitas vormida selliseid Eesti kultuurielus tuntud isiksusi nagu Ago-Endrik Kerge, Väino Aren, Sulev Nõmmik, Enn Suve,

Ülo Vilimaa, Jüri Lass ja Juris Žigurs. Pedagoogina tegutses ta ka Eesti Filharmoonia Estraadistuudios, kus kujundas lauljate, sh Jaak Joala, Marju Kuudi, Mare Väljataga, Ahti Nurmise, Boris Lehtlaane, Reet Linna ja Katrin Karisma lavaiist liikumist. Tihe koostöö oli tal ka ansambli- teega Laine ja Mobile. Aastail 1975–1992 oli Saareke filharmoonia peaballettmeister ja kunstinõukogu liige.

Kõige enam on Saareke siiski tuntud Eesti varieteekultuuri taaselustajana ehk nagu on maininud Lauri Leesi, ta taastas „midagi sellist, millest oldi küll palju head kuulnud, ent mitte eales oma silmaga nähtud“. 1967. aastal töötas ta viis aastat lavastaja ja koreograafina varietees Astoria, sellega paralleelselt (1968–1980) oli ta tegev varieteedes Kihnu Jõnn ja hotellis Tallinn nii nende asutaja kui ka tantsude loojana. Lisaks nimetatule lavastas Kalju Saareke ka Haapsalu varietees Lääne Kalur (1973–1980), oli hotelli Olümpia varietee (1980–1992) ning varieteetrupi Golden Lady (1992–2004) asutaja,

kunstiline juht ja lavastaja. Tema seatud olid ka tantsuprogrammid Tartu varietees Kaunas ja Püssirohukeldris.

Lauri Leesi on veendunud, et Saareke taastatud varieteekunsti tase oli kindlasti kõrgem kui sõdadevahelise perioodi oma, ning ta on rõhutanud, et Saareke loodud tantsunumbrid paistisid silma filigraanse viimistletuse, liigutuste harmoonia ja loomulikkusega ning tantsijate kehade silmipimestava musikaalsusega. Need omadused olid vaieldamatult põhjus, et Saareke kutsuti lavastama ka Moskvasse, nii varieteedesse Arbat ja Tähistaevas kui ka Operiteatrisse (1972) looma tantse Raimond Valgre, Ülo Raudmäe „Muinasloole muusikas“ (lavastaja Sulev Nõmmik), ja Estraaditeatrisse (1976) humorist Gennadi Hazanovi benefissile ning Moskonserti (1975).

Vanasõna ütleb, et kes teeb, see jõuab – ja Kalju Saareke jõudis palju. Lisaks nimetatule oli ta koreograafia ekspert kultuuriministeeriumi juures 1978–1992, seejärel Eesti Autorite Ühingu

juhatuse liige ja ekspert (1992–2004), Tallinna Balletikooli nõukogu esimees (2002–1913), kahel aastal (2008, 2010) teatrilüüdi balleti aastapremiate žürii liige ning Eesti Kutseliste Tantsijate Loomeliidu juhatuse esimees (2006–2009) ja ka liige.

Selle aukartustäratava rea lõppu tuleks lisada veel Saareke raamatud. Pedagoogikogemust jagas ta 1963. aastal ilmunud „10 klassikalise tantsu harjutuste sarjas“, oma elu- ja kunstilisi kogemusi 2005. aastal ilmunud raamatus „Elu kui kabaree“ ja 2012. aastal ilmunud teoses „Maailm on imeline“.

Kalju Saareke oli mitmekülgne ja viljakas isiksus, kelle elu ja loomingut ise loomustas peen kunstiline tundlikkus, eetilisus ja hea maitse. Ehk kokkuvõtlikult – mees kui kabaree.

Eesti Kutseliste Tantsijate Loomeliit Eesti Teatrilüüdi

Kalju Saareke ärasaatmine on laupäeval, 26. IX kell 14.30 Pärnamäe kabelis.

